

Veiligheid, doelmatigheid en de rechtsstaat

De Wet OM-afdoening

Paul Nieuwenburg & Gerrit Dijkstra

Het klinkt misschien vreemd, maar Nederland wordt steeds veiliger. Sinds 1 maart 2008 kent dit land namelijk de zogeheten 'Wet OM-afdoening'. Zoals verderop wat uitgebreider uiteengezet zal worden, heeft het Openbaar Ministerie (OM) krachtens deze wet de bevoegdheid strafbeschikkingen uit te vaardigen. In de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden valt echter te lezen dat "[a]n de rechterlijke macht is voorts opgedragen de berechting van strafbare feiten" (art. 113 lid 1). De Wet OM-afdoening staat dan ook op zijn minst op gespannen voet met de grondwet.¹ Volgens het ministerie van Justitie heeft de Wet OM-afdoening zowel een doel als een hoger doel: "Het doel van de wet is een efficiëntere rechtshandhaving met als hoger doel Nederland veiliger maken."²

Securitisatie

Weinig woorden worden zo getroffen door semantische inflatie als 'veiligheid'. Een voorbeeld uit de sociale wetenschappen kan dit verduidelijken. In de leer der internationale betrekkingen, een tak die door haar sterke affiniteit met 'de praktijk' wel eens als wat theoriearm wordt weggezet, kent men het verschijnsel *securitization*. Dit is een proces waarbij een politieke actor, bijvoorbeeld een minister, een project waarvoor hij of zij middelen wil mobiliseren, presenteert als een zaak van veiligheid. Het maakt daarbij niet uit wat de aard van dat project is, zolang zijn of haar publiek het maar accepteert als een veiligheidsprobleem. In de loop der jaren is heel wat 'gesecuritiseerd': roken, het overmatig gebruik van zout, migratie, en vele andere zaken die, met de nodige creativiteit, wel wat te maken zouden kunnen hebben met de fysieke veiligheid van de burger. In de boven geciteerde uitspraak van het ministerie van Justitie wordt een efficiënte rechtshandhaving gesecuritiseerd.

Dit is niet zo merkwaardig, want in een liberale democratie is er een endemische 'spanning tussen vrijheid en veiligheid'. In sommige gevallen kan het gebeuren dat het genot van een (individuele) vrijheid moet worden opgeschort

1 Voor de verbindende karakter van deze wet heeft dat echter geen gevolgen. De Nederlandse rechter mag de wet in formele zin niet toetsen aan de Grondwet.

2 http://www.justitie.nl/onderwerpen/straf_en_boete/womad/.

om de veiligheid van een groep te garanderen: *salus populi suprema lex* (het welzijn van het volk is de hoogste wet). Dat is nu juist zo aardig aan de term 'liberale democratie'. In een bestel dat soevereiniteit toekent aan 'het volk' moet gewaakt worden voor tirannie door de meerderheid. En aangezien de meerderheid al snel doorgaat voor 'het volk' ligt er een sterke druk op politici om zich te oriënteren op de meerderheid, oftewel de potentiële onderdrukker. Dit kunnen deze politici op gelegitimeerde wijze doen als democraten, maar niet als liberale democraten. Dit is waarom het bijvoeglijk naamwoord zo belangrijk is: de wil van de meerderheid wordt in belangrijke mate getemperd door instituties die de individuele vrijheid garanderen. Deze institutionele garanties zijn de zogeheten grondrechten en constitutionele beginselen zoals de machtenscheiding. Het garanderen van de veiligheid van de burger is een primaire taak van de uitvoerende macht. Klaarblijkelijk ziet het ministerie van Justitie de noodzaak van een rechtvaardiging van de Wet OM-afdoening in termen van een 'hoger doel' dan een efficiëntere rechtshandhaving. Zij had er namelijk ook voor kunnen kiezen de efficiënte rechtshandhaving als een doel op zich te hanteren. Men lijkt zich bewust van het feit dat een efficiëntere rechtshandhaving te dun is om een inbreuk op de machtenscheiding die verankerd ligt in onze grondwet goed te praten. Dit wil niet zeggen dat de rechtvaardiging een geslaagde is. Immers, de indruk dat hier sprake is van 'securitisatie' wordt door deze rechtvaardiging niet weggenomen.³ Ten eerste is een efficiëntere rechtshandhaving nog geen efficiënte rechtshandhaving en ten tweede komt het verband met onze veiligheid wat geforceerd over. De invoering van de Wet OM-afdoening is een majeure stap in de richting van de uitholling van de machtenscheiding, met name de scheiding tussen uitvoerende en rechterlijke macht. Maar minstens zo ontluisterend als de strekking van de wet, is het feit dat weinig mensen van het bestaan van deze stap op de hoogte zijn. Degenen die ervan op de hoogte zijn, lijken zich nauwelijks bewust te zijn van de implicaties – of, nog erger, deze implicaties voor lief te nemen.

Toezichhouders

Natuurlijk, dat onze individuele vrijheden onder druk staan is genoegzaam bekend. In de nasleep van moord op Theo van Gogh is de discussie over de in het gedrang zijnde vrijheid van meningsuiting telkens weer opgelaaid. Sommige grondrechten lijken beter voor zichzelf te kunnen zorgen dan andere. De vrijheid van meningsuiting kan rekenen op eloquente voorstanders in intellectuelen en journalisten: zij die in hoge mate de koers en de aard van het publieke debat bepalen. Een ander individueel recht dat in het geding is, is het recht op privacy. Hier is iets interessants aan de hand. Het recht op privacy lijkt zelf

3 Zie voor een andere toonzetting de slotpassage van dit artikel.

'gesecuritiseerd' te worden. Als onze privacy een deel is van onze veiligheid, en het recht op privacy tegelijkertijd een grondrecht, dan is het beschermen van onze veiligheid niets anders dan het respecteren van dat grondrecht. Zo kunnen we niet eens meer spreken van een 'spanning tussen vrijheid en veiligheid'. Iets dergelijks valt waar te nemen in de activiteiten van het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP). Waar de rechter het recht op vrije meningsuiting (en andere rechten) waarborgt, kan het publieke belang van het recht op privacy afgelezen worden aan het feit dat er zelfs een institutie aan de bescherming ervan is gewijd. Dit is het College Bescherming Persoonsgegevens. Dit onafhankelijke college is een toezichthouder: zij controleert naleving en toepassing van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), de Wet politiegegevens (Wpg) en de Wet gemeentelijke basisadministratie (Wet GBA).⁴ Binnen de kaders van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan het College zich bedienen van 'handhavingsbevoegdheden'. Deze handhavingsbevoegdheden zijn volgens de voorzitter van het college, Jacob Kohnstamm, onvoldoende om een effectieve bescherming van persoonsgegevens te bieden. Zo bepleitte Kohnstamm, als voorzitter van het College, op 20 mei 2009 in Brussel op een conferentie over gegevensbescherming een verruiming van de sanctioneringsbevoegdheden, liefst in Europees verband, om het College en verwante instituties in EU staten in staat te stellen effectiever hun taak te vervullen. In een synopsis van deze speech op de website van het College, staat te lezen: "Alleen het vooruitzicht van forse boetes bij niet-naleving kan ervoor zorgen dat de verplichting om persoonsgegevens te beschermen serieus wordt genomen."⁵

Dit is een interessant geval, omdat het naar onze mening een onevenwichtigheid illustreert die tekenend is voor de wijze waarop omgegaan wordt met grondrechten en burgerlijke vrijheden in onze politieke cultuur. Op het eerste gezicht is de instelling van een 'onafhankelijk college' dat dergelijke fundamentele rechten beoogt te waarborgen, alleen maar toe te juichen. Maar de rede van Kohnstamm maakt ook iets anders duidelijk. Hoe oprecht 'onafhankelijk' ook, het College is een toezichthouder die niet behoort tot de rechterlijke, maar tot de uitvoerende macht. Het is derhalve een overheidsinstantie die de overheid zelf controleert. Het gaat er nu niet om of dit überhaupt een goed idee is. Dat is het natuurlijk niet. We hebben toch niet voor niets de machtscheiding (of -spreiding) als leidend institutioneel organisatiebeginsel van onze staatsinrichting geaccepteerd? De bescherming van persoonsgegevens zou beter in handen van de rechterlijke macht kunnen worden gelegd. En hier wringt nu juist de schoen: de rechterlijke macht is chronisch en structureel overbelast. We kunnen de rechter toch niet nóg een taak in de volle maag splitsen? Daarom een 'onafhankelijk' college.

4 Eerstgenoemde wet is de Nederlandse wet die nodig was om de Europese privacyrichtlijn (95/46/EG) om te zetten.

5 http://www.cbpweb.nl/Pages/med_20090520_speech_brussel.aspx

Wat is dan wél het punt? Het punt is dat een college dat belast is met een toezichthoudende taak deze taak niet adequaat kan verrichten als het niet beschikt over de corresponderende bevoegdheden. De roep om een verruiming van bevoegdheden is dan ook een bijna logisch uitvloeisel van het bestaan van een dergelijke institutie. Immers, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), vergelijkbare toezichthouders, zijn bevoegd tot het uitdelen van 'forse' bestuurlijke boetes – want daarover hebben we het hier. Dus waarom het CBP niet? Onder deze voorwaarden is het pleidooi van Kohnstamm goed te begrijpen. Hij heeft dus wel een punt, zoals men dat tegenwoordig zegt. De schrikbarende, explosieve groei van de bestuurlijke boete is naar onze mening echter een symptoom van een onrustbarende ontwikkeling. Momenteel zijn er maar liefst 64 wetten die gewag maken van de term 'bestuurlijke boete'. Dit zijn in de meeste gevallen allerminst papieren tijgers of bloempjes van Katharina. Vorig jaar legde de NMa een tweetal boetes op van in totaal 876.000 euro aan ProRail. Vijf thuiszorgbedrijven kregen boetes opgelegd die varieerden in hoogte van 400.000 tot 4 miljoen euro. Het onrustbarende karakter van deze ontwikkeling is dat zij niet alleen niet duidelijk geregistreerd wordt, maar dat zij zelf, zoals in het geval van het College, een goed doel kan dienen. Dat zij niet duidelijk geregistreerd wordt, heeft met verschillende factoren te maken. In de eerste plaats wordt de ontwikkeling niet gemarkeerd door spraakmakende incidenten en schandalen, al heeft het tumult naar aanleiding van de Deense cartoons of een flagrante schending van het recht op persoonlijke integriteit zoals dat bij folteren het geval is, een sterk 'mediageniek' karakter. Daarnaast leent de materie zich niet altijd voor scherpe discussies, omdat zij bijvoorbeeld te technisch van aard is. Juridische discussies kunnen doorgaans niet rekenen op veel publieke aandacht.

Publieke stilte

Welnu, de invoering van de Wet OM-afdoening in 2008 is een typisch voorbeeld van zo'n niet duidelijk geregistreerde ontwikkeling. Zoals al aangeduid, deze wet is in een ijzingwekkende publieke stilte, zowel in de media als in de nationale politieke fora, door beide kamers der Staten-Generaal geloodst. Wat behelst deze wet precies? De Wet OM-afdoening geeft het Openbaar Ministerie de bevoegdheid boetes en taakstraffen (tot 180 uur) op te leggen, alsmede voor bepaalde tijd de rijbevoegdheid te ontzeggen. Het gaat hierbij vooral om delicten die soms als 'kleine ergernissen' worden aangeduid. Maar ook strafrechtelijke delicten die voor een vrijheidsstraf van maximaal zes jaar staan geboekt in het Wetboek van Strafrecht, zoals diefstal of mishandeling, kunnen door het OM op deze wijze, dat wil zeggen, zonder tussenkomst van de rechter, worden 'afgedaan'. Natuurlijk kunnen dergelijke strafbeschikkingen de overtreder ook een strafblad opleveren. Anders dan door de propagandisten van deze wet verkondigd,

kunnen de gevolgen voor een overtreder behoorlijk ingrijpend zijn. De voordelen zijn, althans voor het ministerie van Justitie, evident: "Het OM is niet langer afhankelijk van de medewerking van de verdachten. Het OM hoeft niet langer een verdachte voor de rechter te laten dagvaarden in geval van wanbetaling of het niet reageren op een transactievoorstel door verdachte. Dit is dus een aanzienlijke tijdswinst. Verder levert de wet capaciteitswinst op. In 2004 heeft het ministerie van Justitie een berekening gedaan. Uit deze berekening blijkt dat ongeveer 44.000 kantonzaken en 21.000 rechtbankzaken die in 2002 voor de strafrechter zijn gekomen, op grond van de nieuwe maatregel buiten de rechter om afgedaan hadden kunnen worden."⁶

Er was een tijd dat het proces van strafvordering in Nederland betrekkelijk eenvoudig was. Dat wil onder andere zeggen: het proces van strafvordering was overzichtelijk want conform de gehuldigde doctrine van de machtenscheiding. De officier van justitie (het Openbaar Ministerie), die deel uitmaakte van de uitvoerende macht en in strafzaken als vertegenwoordiger van de staat werd gezien, bracht zaken voor de strafrechter, die deel uitmaakte van de rechterlijke macht. Deze rechter kwam dan al dan niet tot een veroordeling. Dit betekent niet dat er geen discussie was over de positie van de officier van justitie. Reeds in de eerste decennia van de twintigste eeuw bleek deze gang van zaken onbevredigend. In 1922 kreeg de officier dan ook de mogelijkheid zaken te 'seponeren', d.w.z. te besluiten zaken niet aan de strafrechter voor te leggen. Daarbij was de zogeheten transactiebevoegdheid van belang: de officier kon aan de verdachte de mogelijkheid voorleggen een compenserend geldbedrag te betalen, zodat de zaak niet hoefde te worden voorgelegd aan de rechter. Indien de verdachte de aangegane verplichting niet nakwam, kon de officier alsnog besluiten de zaak bij de rechter neer te leggen of te seponeren. Deze constructie kon echter niet voorkomen dat in de laatste decennia van de vorige eeuw de strafrechtspleging toch uit haar voegen dreigde te barsten. Steeds vaker werd de officier van justitie geconfronteerd met de vraag of een zaak wel of niet geseponneerd diende te worden. Kon de expertise en het gewicht van het rechterlijk oordeel niet beter bewaard blijven voor echt ernstige zaken? De toenmalige oud-secretaris-generaal van het ministerie van Justitie Mulder stelde vervolgens voor ruimte te maken voor de mogelijkheid eenvoudige overtredingen af te doen wij wijze van bestuurlijke boete. Volgens de Wet Mulder is het zo dat degene die niet wenst een dergelijk boete te betalen zelf de rechter moet inschakelen. Wordt dit nagelaten, dan kan het geld eenvoudigweg ingevorderd worden. Deze gang van zaken, die thans als volledig normaal wordt ervaren, impliceert dat de belangrijke waarborgen van het strafrecht, die dienen om burgers te beschermen tegen onheus optreden en machtsmisbruik door overheidsinstanties en -dienaren, worden ingeruild tegen de aanmerkelijk minder strenge waarborgen van het bestuursrecht. Maar wie maakt zich hierover nu eigenlijk druk? Het gaat immers om luttele bedragen...

6 http://www.justitie.nl/onderwerpen/straf_en_boete/womad/.

Bovendien, er staat de verdachte toch altijd de mogelijkheid open uiteindelijk toch naar de rechter te stappen?

Rechtsstatelijke waarden

Dit zijn veelgehoorde argumenten die de acceptatie van de Wet Mulder goede diensten hebben bewezen. En er valt uiteindelijk ook wel wat voor te zeggen. Wat als we een enorme winst in litigieuze doelmatigheid kunnen boeken ten kost van een verwaarloosbare inbreuk op de machtenscheiding? Het gaat hier immers om belastinggeld, en rechters zijn duur. Bovendien is er toch helemaal geen sprake van een inbreuk op de machtenscheiding? Er is toch verzet en beroep mogelijk? Allemaal waar. En dit toegegeven, wat staat dan een marginale verdere verruiming van de bevoegdheden van het Openbaar Ministerie in de weg? Het gaat hier immers om delicten die als hoogste sanctie een vrijheidsstraf van maximaal zes jaar kennen, maar de officier mag niet zulke straffen opleggen? Maar hier beginnen wij ons toch enigszins ongemakkelijk te voelen. Ten eerste impliceert dit dat de officier zélf een oordeel over zijn of haar ontvankelijkheid moet vellen. Het antwoord op de vraag "Is dit een delict dat met ten hoogste 180 uur taakstraf door mij kan worden afgedaan?" suggereert namelijk al een *Vorentscheidung*, zoals Duitsers dat zo treffend uitdrukken. Ook hier is geen man overboord. Eigenlijk is de officier een soort huisarts, een poortwachter die waakt voor de overbelasting van de medisch specialist. Mocht het Openbaar Ministerie een strafbeschikking uitvaardigen, dan kan men toch altijd in verzet bij de strafrechter, zoals bepaald door artikel 6 van het *Europese Verdrag van de Rechten van de Mens* ("Recht op een eerlijk proces")?

Dit is het hem nu juist. Het enige bestaansrecht van de Wet OM-afdoening is de overbelasting van het rechterlijk apparaat. Met andere woorden, om een succes te zijn moet deze wet ervoor zorgen dat de rechter ook daadwerkelijk ontlast wordt: "Vanwege capaciteitsproblemen in de rechtspraak heeft het kabinet gezocht naar mogelijkheden de overbezette strafrechters te ontlasten. Eén van die mogelijkheden is de Wet OM-afdoening. Met het invoeren van deze wet komt een deel van de zaken die eerst door de rechter werden afgedaan, nu bij het OM te liggen. De hele strafrechtsketen zal profiteren van de invoering van de wet. Immers, wat op de allereenvoudigste zaken kan worden bespaard, komt ten goede aan de behandeling van grote en gecompliceerde strafzaken".⁷ In deze rechtvaardiging van de invoering van deze wet wordt met geen woord gerept over rechtsstatelijke waarden. Dit is ook niet zo vreemd, want de invoering van de wet staat haaks op het respect voor dergelijke waarden. Nu is de kans dat deze wet *geen* succes wordt betrekkelijk klein. Ontlasting van het rechterlijk apparaat zal naar alle waarschijnlijkheid één van de heilzame gevolgen van

7 http://www.om.nl/vast_menu_blok/contact/publieksvragen.

de invoering van deze wet zijn. Maar het kan ook zijn dat het gewenste effect uitblijft. Wat dan? Gezien het feit dat wij ons al geruime tijd op de weg van de voortschrijdende uitholling van de machtenscheiding bevinden en de weg terug ondenkbaar lijkt, lijkt een volgende 'meer van hetzelfde' oplossing voor de hand te liggen. Mocht de Wet OM-afdoening geen soelaas bieden, dan kunnen we altijd nog overwegen de bevoegdheden van het OM te verruimen. Een andere mogelijkheid is dat het OM zélf overbelast raakt. Maar ook dit is geen probleem. De wet biedt ook voldoende ruimte aan anderen dan officieren van justitie om strafbeschikkingen uit te vaardigen, een mogelijkheid die door de naam 'OM Afdoening' verbloemd wordt. Bij wijze van eerste stap in deze richting hebben bijzondere opsporingsambtenaren van Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam ingevolge de wet de bevoegdheid strafbeschikkingen uit te vaardigen. Evenmin valt uit te sluiten dat in de toekomst private organisaties zullen worden belast met de 'afdoening'.

Eveneens gezien het oogmerk van de wet, zal de mogelijkheid tot verzet bij de strafrechter niet aangemoedigd moeten worden. Net als bij de Wet Mulder is het dan ook aan de verdachte zélf de zaak aanhangig te maken bij de rechter indien hij het niet eens is met de door het OM uitgevaardigde strafbeschikking. Daarbij loopt hij of zij het risico in tweede instantie een hoger uitgevallen straf te incasseren. Nu is dit bij iedere strafrechtsgang het geval: men loopt altijd het risico in hoger beroep veroordeeld te worden tot een hogere straf. Maar er is hier een principiële verschil: aan de 'normale' strafrechtspleging, zoals wij die van oudsher kennen, ligt geen doelmatigheidsdwang ten grondslag. We moeten niet uit het oog verliezen dat de mogelijkheid van verzet geboden wordt *ondanks* de Wet OM-afdoening, niet *dankzij* de Wet OM-afdoening. De beste illustratie van dit punt wordt gegeven door het oorspronkelijke voornemen van de indiener, toenmalig minister van justitie Piet Hein Donner, dit in de wet vast te leggen. Hij wenste dat degene die door de strafrechter veroordeeld wordt na tegen een strafbeschikking van het Openbaar Ministerie in verzet te zijn gegaan, automatisch een hogere straf opgelegd krijgt. Dat dit voornemen in de kamerdebatten gesneuveld is doet niets af aan het karakter van de wet: zij is er uitsluitend om af te schrikken. Dit volgt rechtstreeks uit haar *raison d'être*.

Vooruitstrevend schrikbeeld

Het schrikbeeld dat ons voor ogen zweeft heeft de soms dwingende logica van bureaucratische hervormingsprocessen. Zij kan gevat worden in de volgende scenario's die uiteindelijk op hetzelfde neerkomen. Óf de Wet OM-afdoening is een succes: waarom dan niet de bevoegdheden van het OM verruimen. Óf de Wet OM-afdoening faalt: waarom dan niet de bevoegdheden van het OM verruimen? En een verruiming van de bevoegdheden van het OM betekent uiteraard een groter aantal zaken. Dit leidt onherroepelijk tot de roep om een

vergroting van het apparaat om de dreigende overbelasting van het OM tegen te gaan. Men vraagt zich af of het niet 'doelmatiger' geweest was in eerste instantie het rechterlijk apparaat substantieel uit te breiden. Hoe dan ook, een fikse uitbreiding van de bevoegdheden tot straffen van wat in laatste instantie een onderdeel is van de uitvoerende macht lijkt voorgeprogrammeerd. Dit is natuurlijk speculatief; speculatief, maar niet onwaarschijnlijk. Dat valt op te maken uit de verontrustende wijze waarop het zowel het ministerie van Justitie als het Openbaar Ministerie de Wet OM-afdoening adverteert. In een recente monografie over de wet, waarvan de auteurs betrokken waren bij de totstandkoming van de wet, wordt met verve betoogd dat Nederland in dit verband in vergelijkend Europees perspectief voorop loopt.⁸ De term 'vooruitstrevend' wordt zelfs gebezigd. In dit perspectief is Nederland alleen te vergelijken met landen als Zweden en Duitsland waar vergelijkbare, maar minder drastische instrumenten bestaan. Afgezien van het feit dat dit soort vergelijkingen (hoewel aan de orde van de dag) geen enkele normatieve waarde hebben, is het in dit verband toch aardig om eens te kijken waar we uitkomen wanneer we de handschoenen opnemen en meegaan én verdergaan met de keuze van wapenen van deze auteurs. Want een vergelijking met Europese staten is natuurlijk weinig ambitieus.

Inzake vooruitstrevendheid wordt Nederland hier namelijk verre overtroffen door een land als de Volksrepubliek China. Dit is een land dat we toch regelmatig verwijten de mensenrechten met voeten te treden. Als het gaat om het institutionaliseren van bestuurlijke straffen, dan kan de Chinese *Administrative Punishment Law* uit 1996 dienen als een aardige schets voor een lichtende toekomst. Deze Chinese wet laat aan helderheid niets te wensen over. Zij voert ons een stijgende curve van strafbeschikkingen voor ogen die op treffende wijze de glijdende schaal markeert waarop wij ons bevinden: zij leidt ons van het relatief onschuldige instrument van de 'waarschuwing' (vergelijk de zogenaamde 'gele kaart' van het CBP), via administratieve boetes, uiteindelijk naar de bevoegdheid tot het opleggen van een beperkte gevangenisstraf, de zogeheten administratieve detentie. Deze wet is een bij uitstek geschikt instrument voor het disciplineren van systeemvijandige elementen, oftewel dissidenten. Daarbij gaat deze Chinese wet natuurlijk nog een stuk verder dan haar Nederlandse tegenhanger. Er is dus nog wel wat winst te boeken op het gebied van vooruitstrevendheid. Verontrustend is dat bij de architecten van de Wet OM-afdoening het besef voor wat een liberale rechtsstaat uitmaakt, volledig lijkt te zijn verdwenen. Opvallend is dat men niet meer de behoefte voelt zich te verontschuldigen. Men zou zich kunnen voorstellen dat men enig bewustzijn hiervan aan de dag legt, in de trant van: "Ja, het is waar, het is een inbreuk op een fundamenteel beginsel van de rechtsstaat, maar het kan niet anders. Een zorgvuldige strafrechtspleging vereist dat wij dit beginsel compromitteren." Dit zou in ieder geval nog een erkenning van de eerder gesignaleerde spanning tussen vrijheid en veiligheid veronderstellen.

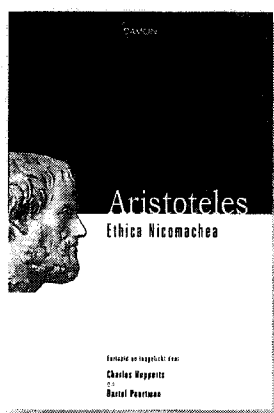
8 M. Kessler, B.F. Keulen, *De Strafbeschikking*. Deventer, 2008, p.2.

Maar niets van dat al. Zonder enige blijk van gêne wordt de volgende stap in de richting van een straffende bureaucratie genomen en gepresenteerd als een vooruitgang.

In al zijn vooruitstrevendheid is Nederland hard op weg om de strafrechtspleging te verbureaucratiseren. Natuurlijk is dit op de korte termijn 'efficiënter' dan iedere zaak over te laten aan de strafrechter. Strafrechtspraak vereist zorgvuldigheid en zorgvuldigheid kost tijd en geld. Maar niemand heeft ooit beweerd dat de rechtsstaat geen prijs heeft. Zo kunnen we, na al enige van onze zorgen geuit te hebben, afsluiten met een nog wat abstracter pessimisme: Nederland is in afnemende mate bereid de kosten die een rechtsstaat met zich meebrengt op te brengen; deze ontwikkeling is op veel gebieden nauwelijks waarneembaar – en juist daarom zo zorgwekkend.

Over de auteurs

Mr. dr. Gerrit Dijkstra is UD bestuurskunde en rechter. Hij is met name gespecialiseerd in het bestuursrecht. Dr. Paul Nieuwenburg is UHD politieke filosofie aan de RU Leiden.

ARISTOTELES ETHICA NICOMACHEA

Vertaling Charles Hupperts en Bartel Poortman

Centraal in de *Ethica Nicomachea* staat de vraag hoe de mens een gelukkig en geslaagd leven kan realiseren. Vanuit deze vraagstelling maakt Aristoteles een diepgaande en scherpe analyse van het menselijk gedrag, het menselijk karakter en zijn intellectuele vermogens.

Door de geschiedenis heen heeft het werk een zeer grote invloed gehad op filosofen, kerkvaders, schrijvers, geleerden en politici. Eeuwenlang was het de autoriteit op het gebied van de moraal.

De vertaling is (in beide edities) voorzien van een uitgebreide inleiding in de filosofie van Aristoteles in het algemeen en de *Ethica Nicomachea* in het bijzonder, van verklarende aantekeningen, een uitgebreide bibliografie en een begrippenindex. In de gebonden editie is daarnaast ook de Griekse tekst afgedrukt.

Gebonden editie: isbn 978 90 5573 564 8, 638 pp., € 39,90

Paperback: isbn 978 90 5573 565 5, 420 pp., € 24,90

info@damon.nl

www.damon.nl

ADVERTENTIE